

17.9.2025

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Moniammatillinen tiimi ja omahoitaja-lääkäriyöpari

Pohjois-Karjalan SDP:n aluevaltuustoryhmä on jättänyt 9.10.2024 valtuustoaloitteen koskien moniammatillista tiimiä ja omahoitaja-lääkäriyöparin käyttöönottoa. Pohjois-Karjalan SDP:n aluevaltuustoryhmä esittää, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ottaa sote-keskuksissa vaihteittain käyttöön moniammatillisen tiimin tukeman omahoitaja-omalääkäriyöparimallin.

Hoitoonpääsyn ja hoidon jatkuvuuden parantaminen perusterveydenhuollossa ovat terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialueen tärkeitä tavoitteita. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon toiminnassa keskeisinä tavoitteina on jo aiemmin ollut potilas- ja asiakaslähtöinen kulttuuri, moniammatillinen yhteistyö, hoidon jatkuvuuden edistäminen, tehokas ja vakioitu päivittäisjohtaminen, jatkuva kehittäminen, pitkäaikaissairauksien monipuolinen hoito ja terveysriskien ehkäiseminen sekä henkilöstölähtöinen toiminnan kehittäminen ja työtyytyväisyyden edistäminen. Lisäksi kustannustehokkuus ja hoidon vaikuttavuus on tunnistettu tärkeiksi tavoitteiksi toiminnassa.

Omalääkärimallien edistäminen on osa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaa. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtionvarainministeriö käynnistivät loppuvuodesta 2024 omalääkäriohjelman, jonka tarkoituksena on omalääkärimallien edistäminen. Ohjelman tavoitteena on parantaa hoidon saatavuutta ja jatkuvuutta perusterveydenhuollossa. Tarkoituksena ei ole valmistella yhtä tiettyä hoidon jatkuvuusmallia, joka kaikkien alueiden pitäisi ottaa käyttöön, vaan tukea hyvinvointialueita omalääkäri- ja omatiimimallien kehittämisessä sekä käyttöönotossa ja siten parantaa hoidon jatkuvuutta sekä saatavuutta sosiaali- ja terveystalv palvelujärjestelmässä. Ohjelmatyössä on myös mahdollisuus verkostoitua ja levittää hyviä käytäntöjä.

Siun soten avosairaanhoidossa hoidon jatkuvuutta on pyritty tukemaan jo aiemmin ja erilaisia hoidon jatkuvuutta tukevia malleja on tälläkin hetkellä käytössä. Diabetesosaamiskeskus perustettiin vuoden 2023 alusta lukien perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon rajapintaan. Paljon palveluita käyttäville asiakkaille yhteisasiakkuus-toimintamalli pyrkii tukemaan hoidossa jatkuvuutta ja hoidon jatkuvuutta on perusterveydenhuollon avosairaanhoidon toiminnassa tuettu ohjaamalla asia saman terveydenhuollon ammattilaisen hoidettavaksi, mikäli tämä on ollut mahdollista.

Alueellisesti suurimpana haasteena omalääkärimallille on tunnistettu erityisesti lääkäreiden saatavuuteen, vaihtuvuuteen ja eri kokemustasoihin liittyvät tekijät. Etenkin kokeneita yleislääkäreitä (yleislääketieteen erikoislääkäreitä) asuu arvion mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella merkittävästi alle riittävän määrän perinteisen omalääkärimallin toteuttamista

17.9.2025

ajatellen. Sairaanhoidajien määrän ei kuitenkaan arvioida rajoittavan samaan tapaan mallien toimeenpanoa. Haasteita on kuitenkin resurssien saatavuudessa erityisesti reuna-alueilla. Muina rajoittavina tekijöinä on tunnistettu perusterveydenhuollon säästötavoitteet ja kehittämisresurssien vähyys.

Toimenpiteet valtuustoaloitteeseen liittyen

Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalveluissa asiaa on edistetty alkuvuoden 2025 aikana kokoamalla toimialueen sisäinen työryhmä, jossa on moniammatillisesti ollut mukana vastaanottopalvelujen palvelujohtaja, hoitotyön johtaja, sote-keskustoiminnan (ent. terveysasemat) palvelupäällikkö ja ylihoitaja, alueellisesti eri puolilta sote-keskuksista neljä ylilääkärinä ja neljä osastonhoitajaa, yleislääketieteen koulutusylilääkärinä, hanketyössä mukana oleva yleislääketieteen erikoislääkärinä ja terapiapalvelujen palvelupäällikkö. Lisäksi Siun sotesta on ollut edustusta myös kansallisessa verkostomaisessa toiminnassa hoidon jatkuvuuden edistämiseen ja eri toimintamallien kehittämiseen liittyen. Alueelle soveltuvien toimintamallien kehittämistä ja suunnittelua on toteutettu myös yksiköissä erilaisten pilottihahmotelmien muodossa.

Osana Hyvinvointia ja Kestäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja Pohjois-Karjalassa-hanketta on kehitetty pitkäaikaissairauksien hoidon toimintamallia. Sote-keskusten avoterveydenhuollon hoitaja-lääkärivastaanoilla on osalle asiakkaita (etenkin paljon palveluita tarvitsevat ja pitkäaikaissairaat) nimetty ensisijainen yhteyshenkilö eli ns. omatyöntekijä, ja hyödynnetty moniammatillisen tiimin tukea hoidon järjestämisessä. Toimintatavoissa on aiemmin ollut jonkin verran alueellisesti vaihtelua johtuen muun muassa totutuista työskentelykäytännöistä, erilaisesta väestön palvelutarpeesta ja henkilöstötilanteesta. Toimintamallia on laajennettu ja yhtenäistetty vuoden 2025 aikana osana hanketyötä ja tavanomaista toiminnan kehittämistä.

Pohjois-Karjalan perusterveydenhuollon avosairaanhoidon toimintamalleissa aiemmin tunnistettuja sekä osin jo käytössä olevia hoidon jatkuvuutta tukevia elementtejä ja toimintatapoja tullaan laajentamaan ja toimintamallien viitekehystä täsmentämään huomioiden kuitenkin sote-keskusten alueiden erilaiset väestön palvelutarpeet ja henkilöstötilanne.

Tavoitteena on luoda perusterveydenhuollon avosairaanhoitoon moniammatilliseen omatiimiin pohjautuva järjestelmä, jossa paljon palveluita tarvitseville ja pitkäaikaissairaille on nimettynä ns. omatyöntekijä. Lääkärityön hoidon jatkuvuutta tuetaan ns. omalääkäritiimien kautta. Omatiimien koko suhteutetaan väestöpohjaltaan riittäväksi ja tulisi vastaamaan paikoin sote-keskusta. Hoitotyön erityisosaamisen ja erityisasiantuntijuuden tarpeet määritellään alueellisesti (mm. haavanhoito, diabeteksen hoito, hoitajien lääkkeenmääräämisoikeuden hyödyntäminen ja tartuntatautien hoito) ja hoitotyön erityisasiantuntijuutta hyödynnetään osana tiimien toimintaa. Samoin hyödynnetään muiden terveydenhuollon ammattilaisten (kuten esim. fysioterapeuttien) erityisosaamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota syvennetään tuomalla mm. sosiaaliohjaajia moniammatillisiin tiimeihin. Palvelu- ja yhteydenottokanavat järjestetään

17.9.2025

alueellisesti hajauttaen (sote-keskuksittain) ja lisäksi hyödynnetään aktiivisesti myös digitaalisten ratkaisujen tuomia etuja sekä mahdollisuuksia palvelujen tuottamisen tukena.

Yhteenvetona tavoitteena on luoda alueelle soveltuva toimintamalli, joka tukee hoidon jatkuvuutta käytettävissä olevien taloudellisten- ja henkilöstövoimavarojen puitteissa. Tavoitteena muutoksella on vahvistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, turvata palveluihin pääsy ja saatavuus kaikille pohjoiskarjalaisille, lisätä hoidon jatkuvuutta ja hyödyntää moniammatillista osaamista. Kokonaisuutena tavoitteena on myös lisätä perusterveydenhuollon vetovoimaa sekä luottamusta julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Esitettyyn pohjautuvia kokeiluja lähdetään toteuttamaan sote-keskuksissa jo loppuvuoden 2025 aikana samalla myös seuraten tiiviisti sen vaikutuksia kattavin eri tavoin. Muutoksen toteutumista ja vaikutuksia palvelutuotantoon seurataan osana normaalia toiminnan seuranta. Päivitetyin seurantamittariston toteuttamisesta vuodelle 2026 on alustavasti sovittu tietojohdamisen yksikön kanssa. Kokeilut aloitetaan vuoden 2025 loppuun mennessä kahden eri sote-keskuksen alueella (Joensuun alueella Siilaisen terveysasema ja Outokummun sote-keskus) ja toiminta on tarkoitus laajentaa soveltuvilla alueellisilla malleilla koko hyvinvointialueelle vuoden 2026 loppuun mennessä. Toimialue voi raportoida asian etenemisestä toukokuussa 2026 tai erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti.